

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se pri-
mesc. — Manuscrise nu se
retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf.,
Nax. Augenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek. A. Op-
pelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o colonă
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tari-
fă și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIV.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumă la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare.
Tergul Inului Nr. 30, etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă. Pe un an
24 cor., pe 6 luni 12 c., pe trei
luni 6 corone. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 87.

Brașov, Joi-Vineri 20 Aprilie (3 Maiu).

1901.

Importanța călătoriei lui Delcassé la Petersburg.

Pe când în toate părțile lumea năcăjită luptă cu neajunsurile de tot felul, cu încăpăținarea omenilor, cari nu vor să țină seamă că trebuie să mai trăească și alții pe lângă ei, cu greutatea vremilor, ce aduc cu sine, că ați cetățenul nu mai este, decât o jucărie în mâna statului, o uneltă pentru atingerea presupuselor lui scopuri; pe când luptăm cu toții, cărmuitori și cărmuiți, asupra și asupra, cu crizele de tot soiul, cu cele economice, financiare etc., și mai mult încă cu cele morale — exemplu: demonstrațiile și bătăile din Pesta — pe atunci cei ce torc firele păcii și războiului, domnitorii și diplomații, ce-i încunjură, fac și pun în lucrare planurile lor de mare cumpănă, fără să-și mai bată capul cu măruntășurile neajunsurilor, de care sufer popoarele.

Multe s'au scris și s'au combinat despre o viitoare nouă constelație a alianțelor între statele europene. În urmă curiozitatea cercurilor politice europene a fost mult excitată prin combinațiile asupra călătoriei ministrului de externe frances Delcassé la Petersburg. Unele foi din Berlin pretindeau, că la curtea rusescă i-s'a dat puțină însemnătate visitei ministrului frances. N'a fost însă așa. Delcassé a fost primit cu toate onorurile și cât se poate de bine. Buna primire însă nu ne deslușește încă cu nimic întrebarea ce a căutat Delcassé la Petersburg, care a fost scopul misiunii sale politice?

În privința aceasta este de interes deosebit resumatul unei convorbiri, ce a avut-o un correspondent a lui „Neue fr. Presse“ în Berlin cu consilierul de stat rusesc de Bloch asupra importanței călătoriei ministrului frances în Rusia. De aceea vom să schițăm aici cuprinsul acestei convorbiri.

Se prepară, țise consilierul de

stat rus, trei însemnate schimbări cari justifică o convorbire personală. a ministrului frances cu ministru de externe rusesc, conte Lambsdorf. Este acesta cestiunea participării mai de parte a Italiei la tripla alianță, apoi străformarea serviciului militar frances ca o urmare directă a experiențelor făcute în războiul din Transvaal.

Nu e nici-decum la loc, țise Bloch, de-a crede, că călătoria lui Delcassé ar ave un ascuțit îndreptat contra Germaniei. Din contră, cabinetul actual frances Waldeck-Rousseau părtinsece o politică pacinică și conciliantă față cu Germania. Și în marele public frances dispoziția pentru Germania e foarte pacinică. Ca simptom al acestei dispoziții Bloch citează faptul, că în Paris dă ați reprezentați un circ mare german cu vre-o 450 de impiegați și le dă în totă liniștea, deși pe circ fâlțafe pavilionul german. Insu-șî prefectul poliției din Paris, Lepiné, i-a spus, că s'a temut de mari demonstrații din cauza acestor reprezentați, dăr publicul a rămas liniștit.

O importanță, țise consilierul rus, are călătoria lui Delcassé numai intru cât se tratăză de scurta-rea timpului de serviciu activ în armata francesă, care întrebare a devenit vitală pentru ministerul Waldeck-Rousseau. Războiul din Transvaal a dovedit, că armele moderne dau trupelor nedepinse și nedisciplinate posibilitatea, de-a contrasta cu succes unei armate mult mai mare la număr. Acastă experiență, constatată în parlamentul engles va aduce cu sine o mare transformare pentru armatele europene și va concede statelor de-a micșora timpul de serviciu militar în mod însemnat. Acastă experiență va esercita influința ei și asupra politicei esteriore a Italiei.

Deja la conferența din Haga delegatul italian a arătat, că Italia nu mai poate să corăspundă viitoarelor

nouă înarmări. Italia nu mai poate purta sarcinile financiare, ce i-le impune tripla alianță și opiniunea publică stăruie, ca ea să scape de aceste sarcini. Nici decum însă, țise Bloch, nu e probabil, că Italia se va lega din nou printr'o alăturare la dubla alianță; ea va juca un rol mai însemnat printr'o politică a mânei libere, stând între cele două alianțe continentale, decât ca membru al triplei alianțe.

Tinêrul Rege inclină hotărît de a urma tradițiunilor tatălui său; el a vrut chiar să cheme în fruntea cabinetului pe un amic al triplei, Baccelli, n'a putut însă să birue cu dispozițiunea predominantă în cercurile politice și a însărcinat pe Zanardelli cu formarea cabinetului. Și visita escadrei la Toulon n'a isvorit dintr'o dorință a regelui și este numai un simptom a opiniunei ce domnesce în Italia și care consideră aparținerea la tripla alianță de o sarcină ne mai suportabilă.

În ce privește cestiunea chineză, Bloch e de părere, că guvernul frances a ajuns la convingerea, că șansele, ce le oferă China în privința comercială nu justifică nici pe de parte mania chineză, de care a fost cuprinsă Europa și în deosebi Franția. Êr în ce se referă la cestiunea Manduriei, cercurile rusesci mai înalte sunt hotărît în contra orî cărei anexiuni. Studiile ce le-au făcut funcționarii ruși au avut același rezultat, ca și studiile făcute de comisiunea creditului lyones, că adevărate șansele comerciale nu sunt așa mari cum se credea.

Pentru Rusia cestiunea chineză nu are o însemnătate așa de vitală, ca soluțiunea ei definitivă să nu pôtă fi supusă tribunalului de arbitri din Haga. De aceea Bloch crede, că și în privința aceasta, călătoria lui Delcassé va fi adus cu sine o înțelegere între cele două puteri aliate, care înțelegere, țise, ar fi numai în interesul păcii universale.

Mohamedanii din Bosnia. Se scie, că Mohamedanii din Bosnia și Hertegovina au inițiat în Maiu anul trecut o mișcare în interesul autonomiei lor bisericesc și școlare. Guvernul din Bosnia a convocat în Ianuarie a. c. la o conferență în Serajevo comitetul mohamedan compus din 40 membrii, ca să se înțelegă cu el asupra planului de autonomie. Acum se anunță, că consfătuirile acestea n'au avut nici un rezultat și tratările s'au sfârșit în 28 Aprilie n. Divergențele se reduc mai ales la patru puncte, și anume: la alegerea așa numitului *reis-ul-ulema* (arhiepiscopul mohamedan), *medzsis-ulema* (adunarea bisericescă), *muftii* (episcopii) și în fine recunoscerea *meshkhat*-ului (autoritate superiără bisericescă mohamedană) ca for decisiv. Guvernul bosniac nu primesce nici unul din punctele acestea, el nu vré să audă mai ales despre autoritatea bisericescă din urmă, care residă în Constantinopol. Membrii comitetului mohamedan au plecat toți din Serajevo.

Școlile române din Macedonia.

Am reproduc țilele acestea în estras un articol al „*Voinței Naționale*“, prin care a răspuns foilor opoziționale conservatore, cari au invinuit guvernul, că vrea să supprime organizațiunea școlară română în Macedonia.

La acest articol răspunde acum țiarul conservator „*La Roumanie*“ în numeroi sêi de Sâmbătă și de Duminică. Êtă, în reasumat, replica țiarului conservator:

În introducere „*La Roumanie*“ afirmă, că țiarul d-lui Sturdza n'a înțeles nimic din cestiunea, despre care se tratăză și care este atât de delicată, atingând prezentul și viitorul unei rase. Afirmă mai departe, că atunci, când „*Voința Naț.*“ țise, că: „d-l Haret va suprima, probabil, gimnasiile din Berat în Albania și din Ianina în Epir“, spune un neadevăr. Nu se mai pôte țise probabil, când lucrul e sigur; êtă ce se țise în espunerea de motive a budgetului instrucțiunii publice pentru a. c.: „Gimnasiile din Ianina și Berat sunt suprimate. Aceste gimnasilii vegetau, unul cu 50, celalalt cu 30 elevi...“

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Sluga veche¹⁾.

De H. Sienkiewicz, trad. de I. C. Frunză.

Afară de diferiții epistați boeresci, afară de pădurari și de alți slujbași de administrațiă, *sluga veche* în casele boeresci din Polonia era un tip deosebit în felul său care însă incetul cu incetul a început să dispară. Mă-aduc aminte de când eram băiat, că și în casa părinților mei se adăpostise un astfel de tip de slugă veche, un fel de *mamut*, ale cărui ôse le desgropau din când în când *naturaliștii scrutațori* de prin cimiterii, pentru a ne improspăta aducerea aminte de el.

Vechia noastră slugă se chema Nicolae Suhovolski, se tragea din Șlahcie, un

sat de care amintea adeseori, când sta la tafas cu cine-va. Tată-meu îl avea acaret moștenit dela fiertat moșu-meu, la care intrase în serviciu ca fecior de ordonanță încă pe timpul războielor lui Napoleon. Nu-șî mai aducea bine aminte, când a intrat la moșu-meu ca slugă, și deică îl întrebai să-ți spună acurat timpul acela, lua puțin tăbac de nas și răspundea:

— Ei, d'abia începuse să-mi dea tullele la mustăți, și și d-l colonel, fie ertat, era încă copil...

La noi acasă făcea el diferite slujbe, fusese sufragiu, lacheu, peste vară, pe timpul secerișului, un fel de logofet de moșă, ér érua supraveghea la mașina de treerat, chelar, magaziner, în fine el avea cheile dela cămările cu rachi și cu tot felul de ale mâncării; pe lângă acestea avea să tragă toate ceasornicile, dăr mai pe sus de toate chemarea lui parcă era de a critica tot ce-i venea înainte. Eu nu mi-l puteam închipui altfel, decât injurând și bombănind într'una. Injura pe tata, pe mama; mi-era frică de el, deși îl aveam drag. Deică întra în bucătărie, se certa cu bucătarul; pe băeții,

oari serviau în sufragerie, îi lua de urechi și într'una era nemulțumit. Deică-șî stropea măseaua ceva mai bineșor, ceea-ce se întâmpla obicnuit odată pe săptămână, era vai și amar pentru cei dimprejur, toți îi fugeau din cale. Nu se făcea tărăboi preamare și boerilor, dedați cu el, nu le cădea greu; deică ținea însă la cine-va, apoi totă țilica era în apropierea lui ca și o umbră și și atunci într'una borborosia și cioalea. La masă sta pururea la spatele tatălui meu, fără să servescă singur, dăr era cu ochii țintă la feciorul, care servea și-i amărea viața cu ciocăliturile lui simțind în sine o adevărată plăcere.

— Ai grije — bombănia el — ai grije, căci deică nu... te grijesc eu. Frumos! în loc să umble mai sprinten când servește, își mișcă picioarele ca o vacă deșelată. Ei, te mai uită împrejur. El nici nu aude, că boerul l'a strigat. Schimbă farfuria coconei. Ce caști gura? Ian te uită, ce față face!...

Când se vorbea la masă, se băga și el în vorbă și tot deuna își avea părerea lui contrară. Câte-odată se întorcea tata ca să-i țică ceva:

— Nicolai, spune-i lui Matei să înhame caii, căci vom să eșim.

— Se eșii? bombănia Nicolai — și adevă de ce să nu eșii. Așa e! (câii d'ăia sunt aici, ca să-i înhame omu, deși pe drumul blăstemat, ce-l avem, își pot rupe picioarele. Așa este, trebuie să iasă omu, să facă visite. Boerului îi stă în voie. Il opresc eu? Eu nu-l opresc. Și adevă de ce! Socotăla muncitorilor pôte să mai aștepte, tot așa și mașina de treerat. Visitele sunt mai întâiu.

— E plaga lui Dumnezeu, Nicolai asta! — țicea tată-meu câte-odată, când își pierdea răbdarea.

— Ca și cum aș fi țis, că nu-s un nebun — începea atunci Nicolai. — Sciu, eu, că sunt nebun de legat. Epistatul a plecat la Nievodov, dă țircôle pe la che-lărița printului, de ce n'ar merge și boerul în visite? Ceea-ce pôte face o slugă, un epistat, de ce nu s'ar cuveni să facă un boer.

Așa-i umbla gura bătrânului *mormăilă* ca o mără stricată, și nimenea n'ar fi fost în stare să-l facă să tacă. Noi, adevă eu

¹⁾ Traducerea de față a frumoșei schițe eșită din pēna celebrului beletrist polon, este completă și fidelă. În anul trecut am fost reproduc după un țiar român de dincolo într'un număr de Duminică această schiță, care era însă nu mai un estras din scrierea originală. — Red.

Mai pretinde „Voința Nat.“, că cele două școli de comerț dela Veria și dela Crușova, pe care recunosc, că ministrul Haret voește să le suprimă, nu sunt adevărate școli de comerț. La acesta observă „La Roumanie“, intrând în amănunte, următoarele:

„De mult era evident, că institutele noastre de învățământ secundare în Macedonia erau prea restrinse și în același timp, că cultura clasică și chiar modernă răspândită cu profuziune între compatrioții noștri macedoneni, se va îndrepta încă în contra întregii acțiunii noastre, căci va tinde a depopula Macedonia română, fiindcă viitorii bacalaureați ai acestei regiuni vor afla mai ușor aplicare în România, decât în Turcia.

„A fost d'ar a se rezolva următoarea problemă: a înmulți numărul stabilimentelor noastre școlare secundare în Turcia și a le da o tendință compatibilă cu ocupațiunile preferate de conaționali noștri. Pentru a rezolva această problemă, guvernul conservator s'a decis a crea ca de încercare — și imitând ceea ce au făcut Grecii și Bulgarii — un soi de școli primare superioare la Crușova și la Veria cu caracter comercial.

„Aceste două creațiuni modeste, cari n'au costat, decât 8000 de franci pe an amândouă, după espunerea de motive a d-lui Haret, n'au fost decât un început, care trebuia repetat în cea mai mare parte a centrelor române din Macedonia.

„Se știe, de fapt, că populațiunea română în Macedonia e concentrată mai ales la sate și țergușore, că e puțin agricolă, însă foarte comercială și industrială, și că în consecință idealul școlii pentru această populațiune nu putea fi nici liceul, care duce spre carierele liberale, nici școala primară simplă, care în realitate nu convine, decât populațiunilor agricole.

„Aceste două școli dela Crușova și Veria „V. Națională“ mărturisesc, că sunt suprimate. Marea lor greșală, anatema, ce apasă asupra-le, este, că sunt concepute și organizate de guvernul conservator...

„In al doilea articol „La Roumanie“ critică părerea emisă de „V. Națională“, că ar fi de ajuns, decât s'ar concentra în singurul liceu dela Bitolia toți elevii școlilor secundare. Atunci, d'ice, de ce nu i-ar aduce pe toți în liceele din România, căci ar face și mai mare economie. D'ar, d'ice, nu după numărul elevilor se poate judeca, decât e de folos a crea un centru de cultură și de propagandă națională între conaționali din Turcia. O școală secundară c'un corp didactic, cu o mică bibliotecă și cu tot ce sunt legate de acesta, este o mică patrie în miniatură, este deja un cămin de viață română destinată a răspândi în fiicăre și mai mult limba și moravurile noastre, influința românismului și iubirea de cauza românească în acea țară. După acestea „La Roumanie“ scrie următoarele:

„V. Națională“ recunoște, că crearea în Macedonia a unei școli de comerț a fost o idee bună în sine, deși a emanat dela d-l Take Ionescu, d'ar fiind cu tot adinsul să se lase în voia spiritului de înegririre, găsește, că orașul Salonic a fost rău ales, intru cât nu e în centru român. . . In Macedonia școala noastră de comerț nu

putea fi stabilită, decât în Salonic, marele port al Macedoniei, orașul comercial, orașul unde sunt deschise — acesta este a-se remarca — școli de comerț ale tuturor naționalităților și ale tuturor confesiunilor, cu carl trebuie să intrăm în concurență, sperând a învinge“.

In fine „La Roumanie“ mai constată, că „V. Națională“ uită, că întreg comerțul mare creștin dela Salonic aparține Cuțo-Vlahilor bogăți din acea parte a locului și că nimic mai mult nu putea să-i facă să părăsească cauza elenă și să intre în fraternitatea română, decât o școală de comerț stabilită între ei.

Din străinătate.

Declarațiile noului președinte al comitetului macedonean. Profesorul Mihailowsky, noul președinte al comitetului macedonean din Sofia, a ținut zilele acestea o vorbire în localitățile dela *Slavenska Beseda*. In primul rând el s'a încercat să arate, pe basă istorică, raporturile intime amicale, ce au asistat între *Bulgaria* și *România*. A amintit cu laudă despre principele *Cusa*, care a fost amicul (?) cel mai intim al revoluționarului bulgar *Natsovski*. Contrarietățile între Bulgaria și România s'au ivit dela răpirea *Basarabiei* și dela anectarea *Dobrogei*.

Mihailowsky a cetit apoi scrisorile lui *Bismarck* adresate regelui *Carol*, în carel României i-se dă rolul de a fi chemată a împiedeca estinderea slavismului în Orient. Preamărește pe *Cogălniceanu*, *C. Rosetti* și *I. Brătianu* și condamnă aspru politica actualilor bărbați de stat români. In fine vorbește și despre asasinatul *Mihăileanu* și sfârșit provocând pe „patrioții“ bulgari să libereze Macedonia.

O telegramă mai recentă din *Sofia* spune, că *Mihailowsky* a atacat violent pe regele *Carol* și guvernul român, și a d'is, că conflictul româno-bulgar a fost numai o demonstrație prealabilă și că adevărată luptă a slavismului contra românismului va urma numai de aci înainte.

Așa se vede, că *Mihailowsky*, gelos pe laurii câștigați de faimosul *Saratoff*, vră să-l întrăcă pe acesta.

Luptă în China. Am semnalat deja, că la frontierele provinciilor chineze *Pecili* și *Șanzi* a fost o mare luptă între o brigadă germană și armata generalului chinez *Liu*. Brigada germană a plecat în 18 Aprilie din *Paotingfu* împreună c'o trupă franceză, ca să alunge pe Chinezii din acest ținut. In 23 Aprilie Germanii s'au ciocnit cu Chinezii. Francesii au sosit mai târziu, după ce Germanii au respins cu mari încordări pe Chinezii peste murul chinez. Lupta a fost extraordinară de vehementă, ceea ce apare din faptul, că ea a durat 11 ore și că Germanii au avut însemnate pierderi. Insuși *Waldersee* amintesc în raportul său oficios despre mai mulți morți și răniți.

Pierderile Chinezilor nu sunt cunoscute. Germanii au urmărit pe Chinezii pe o distanță ore-care, d'ar n'au cutezat să pătrundă mai în interiorul provinciei *Șanzi*, fiindcă Francesii n'au voit să-i însoțească și i-au părăsit în mijlocul drumului. Se d'ice, că Francesii s'au reîntors în urma unui ordin, ce l'au primit. La urmă Germanii s'au retras erășii în *Paotingfu* cu mari pierderi.

Din Africa sudică au sosit zilele aceste cete-va soiți interesante. Afară de capitularea unui detașament engles nu de parte de *Kroonstad*, despre care am făcut deja amintire, se mai anunță din *Pretoria*, că *Burii* au făcut, la 25 Aprilie, să deraieze un tren engles, care transporta soldați bolnavi, ér la *Springfontein* au aruncat în aer un tren, care ducea cai. Mulți din acești cai s'au prăpădit.

„*Times*“ primesce din *Bredford-Road* scirea, că generalul *French* a depus, din cauză de boală, comanda asupra armatei și la statul medicilor va face o călătorie pe mare. Se crede înse, că acesta este numai un pretext și că *French* părăsește câmpul de luptă din cusă, că *Burii* l'au prins și că l'au pus în libertate numai după ce și-a dat cuvântul, că nu va mai lupta.

Delcassé în Petersburg. Fôia rusească „*Novoje Vremja*“ scrie, că în urma viziitei ministrului frances de externe *Delcassé* la Petersburg, vor amuți faimele asupra preținselor divergențe între Rusia și Franca. *Alianța ruso-francesă stă nu numai pe basă politică, ci și economică.* Francesii posed o mare parte din valorile rusești. Visita lui *Delcassé* va crea o mai mare armonie în procederea celor doi aliați atât în Asia orientală, precum și în alte părți, unde interesele politice și economice rusești și francesce sunt identice.

După sinodul aradan.

— Scrisoare particulară. —

— 30 Aprilie 1901.

A doua zi după închiderea sinodului aradan (la 27 Aprilie) s'a ținut ședința consistoriului plenar, sub presiul episcopului *I. Goldiș*. Ședința acesta a fost un potrivit apendice a sinodului, ce i-a premers. In ea s'au adus unele hotăriri, al căror ascuțit e îndreptat în contra unor persoane fruntașe în eparchia Aradului.

Protopresbiterul *Lipovei*, d-l *Voicu Hamsea*, întocmai ca și d-nii protopopi *Dr. Traian Putici* dela *Timișoara* și *Ioan Giorgia* dela *Buteni*, au să trecă din disciplinar în disciplinar. D-l protopop al *Lipovei*, pe lângă funcțiile onorifice ce le are, a primit să fie și director al băncii „*Lipovana*“, a careia menire, între altele, e și se contracareze acțiunea băncilor străine din orașul *Lipova* și să scape poporul de usurarii nemiloși. Situațiunea de protopop cu directoratul de bancă, corifeii sistemului nou, inaugurat la Arad, o consideră de incompatibilă.

Băncile noastre, fără concursul statului preoțesc, nu numai că nu ar sta pe pedestaltul, pe care se află, d'ar trei din patru

părți nici nu s'ar fi putut întemeia. Acestea însă nu încap în mintea răsunătorilor, cari caută cum se face pe d-l protopop *Hamsea* să abdică de directoratul băncii, ce i-s'a dat chiar de omeni, cari astăzi stau aproape de curtea episcopescă. Afacerea incompatibilității, Consistoriul plenar a transpus-o senatului bisericesc, care va și aduce hotărire.

Am dori însă ca același prea înțelept senat să aducă hotărire și asupra incompatibilității călugărului *Mangra*, care — contrar canoanelor — face pe financiarul în direcția băncii „*Victoria*“ și în același timp e și vicar și membru în două consistore comandate (*Arad* și *Oradea*).

Cu o cale să se pronunțe înțeleptul senat bisericesc și asupra călugărului *veromonach Roman Ciorogaru*, care e membru în direcția băncii „*Victoria*“ și în același timp asesor referent școlar și și redactor al „*Bisericeii* și *Școlii*“.

Rog pe înțeleptul senat bisericesc, să considere cele de mai sus ca o arătare formală, ce i-ași fi făcut-o, căci eu, și cu mine mulți alții, ași în diecesea Aradului nu mai scim ce e incompatibil și ce e compatibil?

In afacerea protopopului *Moise Bocșanu*, care a fost suspendat în anul trecut, fără de a fi fost ascultat, în aceeași ședință s'a adus hotărirea, ca întreaga afacere să se ia dela ordinea zilei, până ce protopopul numit nu va satisface îndatoririlor, ce i-s'au impus printr'un conclud anterior.

Concluziul anterior e o recercare a Consistoriului din Arad, ca să predea arhivul. D-l *Bocșan*, în urma provocării, a și scris Consistoriului, să-și ridice arhivul, pe care acum e gata să-l dea. Dela Consistoriul însă n'a mișcat nimeni și astfel d-l *Moise Bocșan*, care a ajuns la cele mai mari onoruri în biserica ortodoxă, fiind și membru pe viață al Consistoriului eparchial și metropolitan, ași, după un serviciu de 51 ani ca preot și protopop, nu capătă nici un *crucer pensiu*. Așa se remunerază în Arad munca de 51 ani de preot și de protopop al primului tract din diecesă. Și când d-l avocat *Dr. Ștefan C. Pop*, ca plenipotențiat, sare în apărarea protopopului român, întreg corul tăcuțarilor țipă și sbieră pe tema — confesionalismului și a neîndreptării de a apăra pe un bătrân, oăruia i-se amărește și restul vieții.

La postul vacant de secretar consistorial, consistoriul plenar a ales pe d-l *Vasile Goldiș*, „neam“ cu episcopul și profesor pensionat din *Brașov*.

In special *Bănățenii* n'au motiv de a se bucura de această alegere, fiindcă d-l *V. Goldiș*, printr'un articol al său, publicat în fôia de aici, s'a declarat contra reînființării episcopului, ceea-ce l'a îndemnat pe d-nul deputat sinodal *Gheorge Ardelean*, ca într'o instructivă broșură, intitulată „*Episcopiiile nouă*“, să-i răspundă temeinic la întrebarea: „Ași auzit vre-odată de vre-o mișcare românească în acest sens? Eu unul n'am auzit“.

D-l *Ardelean*, făcând istoricul episcopilor nouă, în chip plastic îi dovedește nou alesului secretar, că da, există și a existat o mare și însemnată mișcare „în acest sens“ și că există încă, dovadă conclusele *sinodelor* și ale *congreselor* și mulțimea de adunări și de petiții, mai ales din partea *Bănățenilor*.

Neputând să strice, nu așteptăm dela d-l *Goldiș* să facă ceva bun în cestiunea acesta atât de ardentă. Ceea-ce așteptăm e, să lucreze pentru a se pune capăt *prigonirilor fără sémén*, ce s'au pornit în eparchia Aradului și să-și capaciteze episcopul, că nu e bine să-și pună iscălitura la ori-ce act, menit să lase părinții familiilor pe strade, ori să elimineze pentru tot-deuna pedagogi nevinovați.

Aserțiunea episcopului făcută în decursul sinodului, ce s'a încheiat, cum-că „nu-mi pasă, decât la sinodul viitor v'ouă raporta și sacrificarea omienilor“, se vede, că n'a fost vorbă spusă în vânt.

Luni (in 29 Aprilie) s'a început din nou cercetare în procesul disciplinar intentat contra celor mai zeloși și mai bine evalificați profesori ai Seminarului diecesan, pe cari cu tot prețul umbli să-i scotă în subordinea autorității supreme diecesane, respective episcopului *Goldiș*.

După-ce, în sinod, au fost așa de mașter tractați, când a fost vorba de înbunătățirea salariilor, ași d-l dir. *Archim. Hamsea* și d-nii profesori *Teodor Ceantea*, *Ioan Petroviciu* și *Dr. George Proca* sunt din nou ascultați de comisia alcătuită din incesitorul *Mangra*, *Truța*, avocat, și preotul *T. Vățianu*.

Ascultarea s'a început ér Luni și va mai ține vr'o două trei zile, — ca la procesele mari politice, ce a deosebire, că cel-ce face acuză e călugărul român *Cioro-*

și frate-meu mai mic, aveam mai mare frică de el, decât de pedagogul nostru, de pater *Ludovic*, la tot cazul îi ducea grôza mai mult, decât chiar părinților. Față de surori era mai cuvințios. Fia-căreia îi d'icea cocoșă, deși erau mai mici, ér pe noi ne tutuia fără înoujur. Cu toate acestea pentru mine avea el un farmec deosebit, căci tot-deuna purta la sine capse de pușcă. Fôrte des, după-ce 'm'i făceam lecția, intram în sufragium cu ore-care sfêlă, îi zimbiam, mă dam pe lângă el și-i d'iceam domol:

— Bună diminița, *Nicolai*! Cureți astăzi pușoile, *Nicolai*?

— A! și de ce vii p'acoi? Mă uit la cărpele de curățit. — Atâta e totul. — Apoi imitându-mi d'isele mele, adăgea:

— *Nicolai*, *Nicolai*! Când vrea cineva să aibă capse de pușcă, atunci *Nicolai* în drêpta, *Nicolai* în stânga, ér al'dată pe *Nicolai* îl pôte mânca lupii. Veți-ți de trebă, e mai cuminte lucru să înveți carte, pușcatul nu-ți aduce vlagă în cap.

— Mi-am făcut lecțiile — răspunsei eu cu ochii lacrimați.

— Ți-ai făcut lecțiile. Hm, ești cu toate gata. Capul învață, învață și tot rămâne o traistă golă. Nu mai dau nimărui capse, s'a hotărât! d'ar d'icând ast-fei își și băgase mâinile în buzunar. Ér are să-i sară o capsă în ochi și apoi tot *Nicolai* e topor de ôse. Căci așa-i în lume: Cine poartă vina? *Nicolai*. Cine l'a lăsat să puce? *Nicolai*.

Cicălind într'una intră în cabinetul tatii, luă un pistol de pe perete, suflă praful de pe el, spunând mereu, că arma nu plătesce nici o cêpă degerată; după aceea aprinse o luminare (care se se stingă când va plesni capsă), puse o capsă și 'm'i d'eddu pistolul în mână să ochese, ér eu, se înțelege de sine, duceam grôza.

— Uite, cum ține pistolul, d'ise el, ca un sergent adevărat. Ar fi mai bine să stingi luminările în biserica ca un olisier. Du-te să te chirotonesească, căci din tine popă are să fiă și nici decum soldat.

Câte odată ne înveța arta militară. Une-ori după masă trebuia să facem marșuri sub comanda lui, când și pedagogul nostru, pater *Ludovic*, mergea cu noi în

rând. . . . d'ar mergea de ne buinea risul. Atunci *Nicolai* se uita cu ore-care dispreț și cu toate că avea respect și evlavie față de el, totu-și nu se putea reține să nu strige:

— Nați-o bună! Măria ta umbli în marș, întocmai ca o vacă bătrînă.

Ca cel mai mare între frați, mă aflam tot-deuna sub comanda nemijlocită a lui și în chipul acesta aveam să sufer mai mult. Cu toate acestea, când a trebuit să mă duc la oraș, la școală, bătrânul *Nicolai* se văita din gros, ca și cum ași avea să cad într'o mare primejdie. Părinții își istoriseau, că vr'o două săptămâni întregi a fost tot cu ochii în lacrimi și întruna bombănia d'icând: „Êtă, și-au trimis băiatul, scie D-șeu unde: și decât s'ar întempla să móră p'acolo; Dómne, Dómne! La ce-i e de lipsă școala? Nu este el proprietar? Să luvețe latinesce, vrea dór din el să cioplăscă un *Solomon*. Ce lucru fără cap. Băiatul s'a dus și eu s'ermanul de mine mă vir prin toate colțurile și caut ce n'am pierdut“.

(Va urma).

gariu, ér cel-ce o sustine: un fel de Jezszenszky cu camilafca în cap și cu titlul de vicar.

Raportor.

Bătăie la universitate.

In 29 Aprilie a fost la universitatea din Budapesta o strașnică bătăie între studenții semiți, apărătorii profesorului Pikler, și între studenții creștini.

Pe la amiazi se adunaseră în număr mare studenții, ca să asculte prelegerile faimosului Pikler. Aderenții acestuia voiau să-i facă ovațiuni. Ei au fost decis să-i prezente o declarația de încredere în scris, pe care a și citit-o iuristul Ullein în mijlocul șgomotului produs de partida contrară. La fine Ullein, supărat de intreruperile dese, adresă cuvinte vătămătoare către cei cari îl conturbară. In urma acesta isbucni „haborusag“-ul întro cele doue tabere, cari se priviau cu ochi de lup.

— Trăescă Pikler! strigară dintr'o parte.

— Abzug! Jos cu el! Jos cu cavalerii pikleriani! se răspunse din altă parte.

Prin sală sburau apostrofările de jidan trădător de patriă, ateist etc. Atunci se auzi o voce: Afară cu Jidanii!

— Omenii de nimic sunt toți, cari dic acesta! replică studentul în drept Kornfeld Moritz (jidan).

Cei pe cari îi privea vătămarea acesta, grăbiră la el și-l provocară; între alții studentul în drept Toth Aladar, care avu o vehementă altercația cu Kornfeld. Acesta la urmă dișe:

— Să te consideri de pălmnit!

La acesta Toth îl cărpi așa de strajnic cu palma, încât jidanașul cădu, ér când voi să se ridice și să atace pe Toth, acesta îl croi cu bastonul peste față, încât îl năpădi sângele. Amicii lui Kornfeld grăbiră să-l apere, dér era prea târziu. El se refugiă în odaia pedelului, care i-a spălat fața și capul de sânge.

Scena acesta a fost ca și un avis pentru încăerarea generală. Bastoanele se pu seră în lucrare, pumnii funcționau strașnic și liniștea își luă stăpânirea numai după-oe piklerianii fugiră care încătrău.

Deja la începutul scandalului profesorul Pikler scia ce se întâmplă în sala de prelegere. El voi să țină totuși prelegerea. Ajunse pe coridor tocmai atunci, când bătăia era în toiul ei. Vădend Pikler, că nu-i de glumă și temend-u-se să n'o pățescă, ș'a perdut și d-lui urma.

Căți-va din „elevii“ lui Pikler s'au dus la rector, ca să cêră satisfacția. Rectorul i-a trimis la decanul, pe care însă nu-l aflară. Atunci s'a dus la camera să se jeluască ministrului Wlassics, dér niot pe acesta nu l'au aflat.

Bătăia dela universitate își are acum continuarea în formă de dueluri. S'au provocat „speranța națiunei“ unii pe alții și ceea-oe n'au isprăvit la universitate, voesc voinicoșii a isprăvi cu sabia.

Ministrul Wlassics a ordonat să se facă cercetare riguroasă și să se ia măsuri pentru împedecarea acestor scandale pe viitor.

SCIRILE ȚILEI.

— 19 Aprilie v.

Listele electorale. Comitetul central electoral al orașului Brașov face următoarea publicațiune: „In sensul art. de lege XV. din 1899, se aduce la ounoscința alegătorilor dietalii din cercul electoral brașovean I. și II., s'au compus pentru anul 1902 și că aceste liste, ce se află din 5 Maiu până în 25 Maiu în biroul primarului, se pot esamina dela 8—12 ore a. m. în prezența unui organ oficios și dela 2—6 ore p. m. se pot copia. In contra vre-unei din aceste liste pôte face observațiune fiă-cine relativ la persoana sa. Fie-căruia îi stă în drept să protesteze în contra fie-cărei introduceri seu lăsări afară în mod nedrept din lista privitoare la cercul seu electoral. Fie-căruia îi stă în drept să facă observațiuni asupra protestelor iatcaș. Pot estele se predau înresei, pe profesorul Onișor cu soția, Alexan-

scris și o cerere se pôte referi la mai mulți indiviți. Observațiunile sunt a se preda asemenea în scris, însă privitor la fie-care cerere deosebit. *Proteste au a se face din 5—15, ér observațiunile din 16—25 Maiu a. c.* Protestele și observațiunile, sunt de a se adresa comitetului contral electoral și a se preda primariului orașenesc. Asupra eventualelor proteste și observațiuni se va deoide de către comitetul central electoral în ședințele publice, ce se vor ținé în 1 Iulie și țilele următoare dela 3—6 ore p. m. în casa sfatului orașenesc și că aceste decisiuni vor sta din 20—30 Iulie a. c. în biroul primarului spre vederea publică“.

Maghiarisarea numelor. In comuna Cusicî din comitatul Timiș sunt mai mulți locuitori cu numele Svetozar Csoverlyan. Din cauza acesta se ivesc adese-ori neînțelegeri păgubitoare. Unul din cei-ce pörtă numele amintit, a cerut dela ministeriul de interne autorizarea de aș schimba numele în Svetozarevici. Dér s'a înșelat bietul om în „bunavoința“ domnilor. Ministeriul internelor a trimis adecă comitatului Timiș un rescript, în care spune, că nu se pôte admite cererea „fiind-că numele ales n'are accent maghiar“. Ca ironia să fiă completă, rescriptul ministerial pörtă semnăturile: *Martinovich*, consilier de secția, ér pentru conformitate *Lichtenthal* espeditor comitatens.

Comisar guvernial la esamenele de maturitate dela școala comercială română din Brașov e numit directorul gimnasial din Lugosiu N. *Putnoky*.

Un bal de curte a fost aranjat alaltăeri, Marți, în palatul din Buda. A participat florea aristocrației maghiare, corpul diplomatic, miniștri, deputați și alte persoane distinse. Primul joc a fost „csardas“ul, care a durat 10 minute. A participat și monarcul și căți-va archiduci și archiducese.

Pentru masa studenților români din Brașov au mai înțrat următoarele contribuiri în memoria *reșosatului Haralambie T. Stănescu*, cu ocașunea parastasului de 6 săptămâni celebrat țilele aceste: Dr. I. Cloaje 6 cor., Mihail T. Stănescu 6 cor., Iorgu T. Stănescu 6 cor., Aurel Beleș 5 cor., Geni și Hareti Stănescu 6 cor., Paula de Würth 5 cor. Cu totul 39 cor. — Primescă pioșii donatori cele mai călduroșe mulțumite. — *Direcțiunea școlelor medii gr. or. române din Brașov.*

Condamnații bulgari și ajutórele. Aducend înainte cu câte-va țile după „La Roumanie“ scirea, că Bulgarii condamnați de curtea cu jurați din Ilfov primesc ajutóre la închisórea Doftana, unde își fac pedepsa, dela comitetul revoluționar din Sofia, am întreat ce țioe la acesta direcțiunea penitenciarului. „Monitorul oficial“ publică acum un comunicat al ministeriului de interne, prin care se desminte aceea scire. Numiții condamnați — țioe comunicatul — nu primesc ađ de nicăiri, niot un ajutor. In Ianuarie trecut, s'au primit 2 mandate pe numele Spiru Alexoff și Stoian Dumitroff, ca dela familiile lor. Banii au fost trecuți atunci în livretele condamnaților, la disponibil. Nesciindu-se însă originea banilor, d-l director general actual al închisorilor a dat ordin, ca acești bani să fie trecuți la masa de rezervă, unde vor rămâne intacti până la liberarea condamnaților.

Cununiă. Din *Bérlad* ni-se scrie: In țiu de 28 Aprilie st. n. s'a serbat în *Bérlad* cununia religiósă a d-șorei *Eugenia Borgovan* cu d-l Dr. *Ión Málaiu*, candidat de avocat în Bistrița. Familia *Borgovanu*, fiind încă în doliu după fiul *Andreiș*, repausat tómnă trecută în Lipsca, numărul óșpeților a fost fórte restrins, cununia s'a celebrat în casă de către părintele *Arteni*, catechetul școlei normale (preparandiă) din *Bérlad*. Nănaș a fost părintele *Dănilă Málaiu* cu dómna, din *Iva-Mare*. Intre óșpeții presentii am mai remarcat pe dómna Dr. *Málaiu*, mama mirelui, pe Dr. *Titus Málaiu*, fratele mirelui, pe Dr. *Tripon*, unchiul mi-

dru Pop cu soția, d-na *Șuteu*, prof. *Augustin Paul*, Locot. farmacist *Emil Marica*. Cununia a avut loc la órele 9 a. m., după care s'a servit șampaniă și o mică gustare, ér la órele 12 ținera pãreche a plecat spre Transilvania însoțită de prietenii până la gară.

Avansări în armata comună. „Monitorul oficial militar“ publică lista celor avansați cu țiu de 1 Maiu n. c. în armata comună. Intre cei înaintați vedem și pe următorii Români: La rangul de *major*, căpitani: *Alesandru Bandian* (la statul-major gen, în Cracovia), *Mihai Vlădar* de *Nagy-Csepcsény*, *Ioan Matura* reg. inf. 15; *Ioan Ianoș* reg. inf. 88; *Elie Nedelcu* reg. inf. 12; *Iosif Vlădica* reg. inf. 95; *Nicolau Biju* reg. inf. 34; *Ioan Sagaican* reg. inf. 79. De căpitan cl. II, căpitani de cl. I: *Constantin Hadia* reg. inf. 83; *Alesandru Cioban* reg. inf. 76; *Ioan Voicu* reg. inf. 2; *Elie Ciugudean* reg. inf. 64; *Gregoriu Grosariu* reg. inf. 41; *Alexandru Muntean* reg. inf. 101. La rangul de căpitani cl. I, locoteneții: *Alesandru Băiaș* reg. inf. 63; *Basil Blanusă* reg. inf. 53. De locoteneți: *Silviu Cutean* reg. inf. 81; *Aurel Păcală* reg. inf. 5; *Alesandru Candrea* reg. inf. 97; *Octavian cav. de Grecul* reg. inf. 75; *Ioan Vințelariu* reg. inf. 7; *Iacob Brândușan* reg. inf. 73; *Alesandru Turturean* bat. vêu. 9. La auditorat a fost înaintat: *Ioan Șuran*, căpitan cl. I, la trib. milit. din Raguza. In corpul medicilor au fost înaintați la rangul de medic de brigadă Dr. *Nicolau Thoman* și la mēlic de regim. cl. I: *Carol Iansa*. La manutanță a fost avansat *Emanuel German* locot. la reg. inf. 45.

— Precum ni-se scirie din *Vieua*, d-l *Corneliu Bardosy* practicant la judecătoria c. și reg. de garnisónă de-acolo este numit, în calitate de prim-locotenenent, de auditor al regimentului Nr. 50 de infanteriă cu sediul în Brașov.

Alegere de protopop se va face *Vineri*, în 4 Maiu st. v. în tractul *Agnitei*. Ca comisar din partea consistoriului e numit d-l asesor *Moise Lazar*.

Un cântec german antisemit. E în Germania un cântec celebru de *Arndt*: „Wo ist des Deutschen Vaterland?“ (Unde este patria Germanului?) al cărui răspuns este: „Patria Germanului e pretutindeni, unde răsună limba germană“. Acum de curend, a apărut la Berlin un cântec antisemit, imitat după acela al lui *Arndt*, și care începe ast-fel: „Wo ist des Jüten Vaterland“. Êtă unul din cuplete: „Patria lui Ițic e acolo, — unde noi ne primim necinstea, — unde cu dibăcia perfidiei sale, — evreul murdăresce rasele ariane, — pretinđend pe de-asupra, — că e un mare reformator“. — Acest cântec e făcut de d-na *Dühring*, soția profesorului *Dühring*, a cărui operă „Cestiunea evrească“ a deschis în Germania era antisemitismului.

Plóie galbină. Țiarului din *Lugosiu*, „Drapelul“ i-se scirie următoarele: In *Maciova* (comit. *Caraș-Severin*) a ploat în nóptea de 28 spre 29 Aprilie plóie galbină, care și acum mai acopere pământul ca un strat subțire. Materia ă galbină, fainósă, ce sémână mult cu puciósă, dér n'are niot un gust.

Mare conjurația nihilistă în Polonia. Se anunță, că o mare conjurația anarchistă s'ar fi descoperit în Polonia. Până acum au fost arestați o mie de indiviți și li-s'au confiscat scrisorile, cari sunt compromițătoare pentru un număr însemnat de funcționari înalți.

Prinderea ucigătorului de femei. Se telegraféză din *Ludwigshafen*: *Individual*, care a atacat și mutilat 18 femei, a fost prins și arestat de doi agenți de poliția îmbrăcați femeesce.

„Cassa cercuală a bolnavilor din Brașov“ va ținé *Duminecă*, în 5 Maiu n. la 10 ore a. m. adunarea sa generală în casa sfatului din loc. Domnii aleși ca delegați sunt rugați a-se presenta punctual.

Musică pe alea de jos. Măne, *Vineri*, 3 Maiu, musica orașenescă va cânta pe alea de jos. Inceputul la 5 ore.

Convocare.

Despărțământul „Alba-Iulia“ al reuniunei învățătorilor români gr. cat. din *Archidieceșsa* gr. cat. de *Alba-Iulia* și *Făgăraș*, își va ținé în sensul ș-lui 21 din statute adunarea generală de primăvară *Luni* în 6 Maiu st. n. a. c. (la sf. *George*) în școala română din *Ighiu*, la care se invită prin acesta toți membrii fondatori, ordinar și ajutători ai acestui despărțământ, precum și toți spriginitorii învățământului nostru național. —

Program:

Ședința I-mă. 1) *Dimineța* la 8 ore asistarea în corpore la serviciul divin împreunat cu celebrarea unui parastas pentru *George Popa* și *Sofia*, fondatorii școlei române din *Ighiu*. 2) *Practarea* prelegerii practice dela ordinea țilei prin *Ioan Domșa inv.* în *Ighiu*. 3) *Deschiderea* adunării prin președinte. 4) *Cetirea* apelului nominal. 5) *Cetirea* procesului verbal din adunarea precedentă. 6) *Raportul* cassariului și bibliotecariului, proiectul de budget, și esmiterea unei comisiuni pentru censurarea acestora. 7) *Esmiterea* unei comisiuni pentru încosararea taxelor dela membrii ordinar și eventual susceperea de membrii fondatori și ajutători. 8) *Cetirea* disertației „Cum trebuie să lucre învățătorul ca șoala populară să fiă bine cercetată, încunjurându-se asprimea legii“ de *Ioan Domșa învățător în Ighiu*.

Ședința II-a 3 ore p. m. 9) *Cetirea* disertației „Intuițiunea în școala populară“ de *Aur. Pop inv.* în *Șard*. 10) *Raportul* comisiunilor esmise în punctele 6 și 7. 11) *Defigerea* locului adunării generale de tómnă și destinarea persoanelor disertante. 12) *Alegerea* a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal. 13) *Discușiune* asupra prelegerii practice și disertațiilor. 14) *Eventuale* propuneri. 15) *Inchiderea* adunării.

Séra la 7 ore reprezentațiune teatrală împreunată cu cântări.

Alba-Iulia, 20 Aprilie 1901.

I. Pampu, *George Spătăcean*, președinte. not. desp.

Produțiuni și petreceri.

— *O producțiune teatrală* împreunată cu cântări și urmată de dans se va da cu ocașunea adunării generale de primăvară a Reuniunei învățătorilor români gr. cat. „desp. *Alba-Iulia*“, *Luni* în 6 Maiu st. n. (la sf. *George*) în școala gr. cat. din *Ighiu*. Inceputul adunării la 8 ore dimineța; ér al producțiunei la 7 ore séra. Venitul curat este destinat 2/3 în folosul bibliotecii școlare din *Ighiu*; ér 1/3 în folosul Reuniunei. Prețul de intrare: de persoană — 80 bani. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale țiaristică.

„ALBINA“ institut de credit și de economii Filiala Brașov.

Conspectul operațiunilor în luna Iui Aprilie 1901.

Intrate:

Numéar cu 1 Aprilie 1901 . cor.	15,374.37
Depuneri spre fructificare	242,918.24
Cambii rescumpérate	253,300.42
Conturi curente	42,508.16
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	21,074.90
Imprumuturi pe produse	490.—
Monetă	2,639.58
Comisiuni, cupóne și efecte	22,032.18
Banci	65,348.38
Interese și provisiiuni	32,251.40
Diverse	4,894.69
cor.	702,832.32

Esitate:

Depuneri spre fructificare . cor.	217,090.27
Cambii escomptate	272,768.06
Conto curent	2,101.12
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	16,997.—
Imprumuturi pe produse	500.—
Monetă	3,149.15
Comisiuni, cupóne și efecte	8,879.83
Interese și provisiiuni	2,368.39
Spese și salare	3,473.40
Banci	120,933.91
Diverse	42,289.47
Numéar cu 30 Aprilie 1901	12,281.72
cor.	702,832.32

N. P. Petrescu m. p. *C. Aisér* m. p. dirigent. cassar. *Iosif Oncioiu* m. p. comptabil.

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu*. Reductor responsabil: *Traian H. Pop*.

lor puteri din Constantinopol, cari au cerut Sultanului, ca să se înceteze cu vexațiunile comise de către autoritățile turcești asupra populațiunii creștine inocente.

Correspondentul din Constantinopol al ziarului rusesc „Novoje Vremja” a avut un interview cu exarcul bulgar Iosif, care în momentul de față e personalitatea cea mai influentă în Bulgaria. Exarcul a discutat între altele:

„Poporul bulgar e în mare fierbere. El nu mai vrea să se mai aștepte. În Bulgaria sunt peste 150,000 emigranți macedonenți și în armata bulgară sunt 300 ofițeri macedonenți. Ei împing pe Bulgaria să fie pentru Macedonia ceea ce Piemontul a fost pentru Italia și Grecia pentru Creta. Poporul s'ar liniști în urma unor reforme parțiale în Macedonia, dar ele ar trebui să fie spontane și populare. Porța și marele vizir n'au nici o influență pe lângă Sultan. Ei promet, dar nu pot face nimic; secretarii sultanului sunt cei ce comandă la Yldiz-Kiosk. Sultanul, mi-a spus o mie, e contrar la orice reforme în Macedonia. De aceea poporul nostru nu speră decât în ajutorul Rusiei. Mă tem de apropiate grave evenimente, cari ar pute să atragă atențiunea Austriei, cea mai apropiată dintre puteri. Dăr la o intervenție austriacă Bulgaria s'ar opune, căci ea ar însemna influența germană, fatală slavismului balcanic. Mai bine alte cinci veacuri de dominațiune turcească.”

SCIRILE ȚILEI.

— 20 Aprilie v.

Prietinii Maghiarilor. Deocă e să credem poveștilor unui correspondent al foii „Bud. Hirlap”, atunci și-au aflat și Maghiarii prietini și încă tocmai în — *Munteneștii*. Dela congresul țăriiștilor slavii în Ragusa, o mică cetate de țăriiști au făcut o excursiune în „țara munților negrii” și printre aceștia s'a răstăcit și correspondentul numitei foi șoviniste. Acesta dă seamă despre experiențele, ce a făcut în Munteneștii și stăruie mai ales asupra „viiilor simpatii”, ce le-a întâmpinat în capitala munteneștii. Aici a avut întâlnire cu „mai mulți politicieni distinși”, cari și-au exprimat bucuria, că și un țăriișt maghiar a mers să i viziteze. Unul din „omenii de încredere ai principelui” i-a declarat, că „Munteneștii simte una cu Ungaria și dimpreună cu principele iubesc mult pe Maghiarii... De ce nu s'ar pute crea o amiciție între Munteneștii și Ungrii... Eca așa-dăr, că și-au găsit și Maghiarii prietini și încă tocmai în Cetinje la curtea „unicului amic” adevărat al Țăriiștilor.

Contra-demonstrațiunii în Pojun. Demonstrațiunile tinerimei șoviniste contra teatrului german din Pojun (Pressburg) au provocat contra-demonstrațiunii și manifestațiunii de simpatie în onoarea aceluia, a

căror ferestrii au fost bombardate cu pietrii și asupra cărora s'a aruncat cu onă clocite de către tinerimea „patriotică”. „Pressburger Tagbl.” mai spune, că locțiitorul de primar Kumlik, a vizitat pe toți acei reprezentanți orășenești, cari au avut să suferă atacurile nedemne „patriotice” și „a exprimat viua sa părere de rău asupra esecselor și a demonstrațiilor juvenile, cari au trecut peste marginile permise”.

Dela Haga. Ministrul afacerilor străine din Olanda a adresat o notă ministrului afacerilor străine din România prin care, conformându-se art. 28 al convenției din 28 Iulie 1899 pentru regularea pacifică a conflictelor internaționale, îl informeză, că *Curtea permanentă a fost constituită*.

Cunună. D-l Iuliu Tărcăș, căpitan de husari din Timișoara, se va cunună cu d-șora Maria de Steriu Duminecă în 5 Mai st. n. la 11 ore a. m. în biserica gr. or. din Brașov-cetate.

Principele bulgar Ferdinand a sosit luni în Sofia.

Cioma la Constantinopol. Direcțiunea generală a serviciului sanitar român a fost încununată telegrafic de legațiunea română din Constantinopol, că cioma există acolo. Față de această soire gravă, d-l director general a serviciului sanitar a ordonat o carantină, pentru proveniențele din acel oraș, de dece zile. Carantina va fi făcută la Sulina. De asemenea cursele vapoarelor române poștale au fost suspendate. Consiliul sanitar superior se va întruni la ministerul de interne, și va discuta asupra măsurilor ce vor mai urma să fie luate. Seirea despre ivirea ciomei răspândindu se a produs o mare senzație în public, și mai ales printre comercianți.

Seire personală. D-l Gheorghe Brăteanu, șef de birou special la Direcția generală a C. F. E., a trecut la pensă și s'a stabilit în Seliște lângă Sibiu.

Două nunți de-odată. D-l George Dănilă și soția sa Elisabeta din Hunedora anunță, că în 6 Mai st. n. (la Sf. George) se va celebra în biserica gr. or. de acolo cunună fiicelor sale: Ana cu d-l Nicolae Măceș, și Victoria cu d-l Vasile C. Osvad.

La cheia Turzii s'a aflat o stâncă, vântoasă ca granitul svedian. Asupra pietrei n'are influență nici gerul, nici căldura și nici ploia. Ea nu se sfarmă, nici nu se macină și este durabilă ca cea mai bună marmoră. Pietra această lustruită are o coloră minunată verdea ca apa mării. Exploatarea pietrei se poate face cu ușurință.

Circulația străinilor în Viena. După cea mai nouă statistică, circulația străinilor în Viena a fost în 1900 următoarea: 238,141 Austriaci, 75,770 Maghiari, 31,340 Germani din imperiu, 23,222 Ruși, 9597 Români, 7925 Americani, 5719 Francezi, 5522 Italiani, 4259 Englezi, 2329 Sârbi, 1977 Turci,

1901 Bulgari, 1877 Elvețieni, 1378 Bosniaci, 1132 Olandezi, 1047 Belgieni, 1000 din Asia, 823 din Africa, 672 Greci, 496 Svedieni-Norvegieni, 382 Danezi, 256 Spanioli, 129 Austrieni, 103 Portughezi și 56 Munteneștii. Cu totul 313,911 indigeni și maghiari și 103,132 din alte țări. E de observat, că statistica înșiră numai pe străinii, cari au locuit în oteluri.

Femeia friptă. Veduva Jelasics din Katymat (Ungaria) suferia de o boală de piele. Ea s'a dus la o vrăjitoare ca să-i ceară sfat și să-i prescrie ceva „doctoric”. I-a și prescriș o alifă, sfătuindu-o, că după ce se va unge cu ea pe întregul corp, să se bage în cuptorul ars bine și să stea acolo cât timp va pute suferi. Nenorocita veduvă a făcut întocmai, s'a uns cu alifă, a intrat în cuptorul ars, dăr scurt după această ea și-a pierdut simțirile în urma do-gorelei teribile și s'a fript în adevăratul înțeles al cuvântului. Tribunalul din Teresopol a pornit cercetare în cauză.

Pentru masa studenților români din Brașov a contribuit D-l George Chelariu, dirigentul școlii reale rom. din Brașov, suma de 20 corone din prilejul zilei sale onomastice de luni. Chităm cu mulțămărită donațiunea maritimă. — *Dir. școl. medii gr. or. rom.*

Falsificatori de bancnote. În Viena a descoperit poliția în suburbiul Mauer o fabrică pentru falsificarea de bancnote, care era instalată într'o vilă izolată. Falsificatorul principal este un individ necunoscut, care dăce, că se chiamă cav. de Bessemer și este născut în Slavonia. Tote mașinările, teascurile și preparatele pentru falsificarea bancnotelor au fost confiscate și transportate la poliția din Viena. Bessemer și cumnatul său Kani au fost arestați și au mărturisit, că se ocupau cu falsificarea de bani.

Sinuciderea unui armator din Brăila. În foile române de dincolo cetim, că marele armator din Brăila, Carnevalli, s'a sinucis zilele acestea. Unii dăce, că nenorocitul ar fi suferit de o boală incurabilă și această ar fi fost cauza, că Carnevalli a luat trista hotărâre de a se sinucide. Intre comercianți însă se susține, că motivul sinuciderei ar fi că Carnevalli acumulasă o mare cantitate de porumb, care reprezenta o valoare enormă. Carnevalli avea numeroase angajamente în străinătate și fiindcă porumbul era jilav, nu le putea îndeplini, și această se dăce ar fi cauza, pentru care Carnevalli s'a sinucis. Mărtea lui a produs mare impresie între comercianți și la bîrșa de cereale. Carnevalli a contractat dăpării în România de aproape 2 milioane lei, ăr în străinătate 3 milioane, pentru cari îi sunt ipototecate sâpurile și alte realități.

Doi Turci, ca treceau prin Bulgaria în România în noțea de Sâmbătă spre Duminecă, au fost uciși de către soldații bulgari între pșetelile românești opt și nouă. O anchetă a fost deschisă de către

comandanții militari ai posturilor limitrofe ale ambelor țări. Până la terminarea anchetei, cadavrele se află în păstrarea sentinelor pșetelilor române.

Concert „Liedertafel.” Marți în 7 Mai a. c. Reuniunea de cântări vădescă din Brașov (Männergesangverein) și da în sala cea mare de concerte, sub conducerea dirigentului de cor d-l Rudolf Lassel și cu concursul d-nei Meta Römer, precum și al d-lor E. Faflik, R. Machold, I. Gáll și a corului de dame al Reuniunii, un concert cu următorul program: 1) Două coruri bărbătești: a) Fassung: Das deutsche Lied. b) H. Bönicke: Die versunkene Krone. 2) Mozart: Quartett (G. moll) pentru pian, violină, violă și violoncel: d-nii Lassel, Faflik, Machold și Gáll. 3) H. Hoffmann: Das Märchen von der schönen Melusine (poesie de Osterwald) pentru cor mixt, soli și acompaniarea de pian. Soli: d-șorele Hilda Paul (sopran), Ella Schuster (alt) și d-nii: Gust. Hain (bariton) și Gust. Philippi (bas.) Inceputul la 8 ore seara.

5. Efect sigur vindecător. Toți aceia, cari sufer de nemistuire, lipsă de apetit, seu stomacul nu le funcționează regulat, pot conta la vindecare sigură în scurt timp prin folosirea cunoscutelor *prafuri seidlitz ale lui Moll*. Prețul unei cutii 2 cor. Se trimite țilnic prin poștă cu rambursă, de la macistul Moll, liferantul curții din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provincie se se ceară preparatul A. Moll, provăcut cu marca de contravenție și subscriere.

Sciri mărunte din România Prin decret regal general de brigadă, d-l Mihail Popescu, guvernorul fortificațiilor dela București, e transferat la administrația centrală de război în calitate de director superior al artileriei, păstrându-și totată funcțiunile sale de guvernor al pșetei fortificate dela București.

— Inaugurarea monumentului străului bărbat de stat Alexandru Lahari a fost fixată pentru ziua de 3 Iunie vi st. v.

— „Liga pentru unitatea cuțală a Românilor” va organiza în ziua de 20 Mai viitor un peregrinaj în calitate de doctor superior al artileriei, păstrându-și totată funcțiunile sale de guvernor al pșetei fortificate dela București.

— Ziarul german din București „Rumänischer Lloyd”, a trecut sub dijiunea d-lui Toma Boată.

— În curând va apare a Euresci un nou ziar cotidian intitulat „Mica”. Intre alții, va colabora la acei și d-l Gh. Panu, deputat.

— Alergările de primăvară, ăr au loc la Constanța la Sf. Gheorghe, u fost amânate pentru luna Mai. C de dăcei, aceste alergări se vor face și hipromul dela Anadolchioi.

— Ministerul instrucției plice a pus în vedere tuturor studenților macedonenți, cari își fac studiile în țară și Constantinopol, ca cel mai tăr pan la 31 Mai să trimetă ministerului certificate de studii urmate și notele obute.

— Consiliul permanent al instrucției publice și-a dat avizul, că cursurile de teologie se fiă de patru an

cele din urmă s'a dus în lume și dus a fost. Fie-sa, o frumșete în vremea ei, a umblat haimana cu toți slujbașii din lume și la urma urmelor a murit, după ce a născut o fetiță. Fetița această avea numele Hania, era de vîrșta mea, mi-era prietină de joc, o fetiță draguță, dăr cam pipernicită. Ne jucam de-a soldații, ea era toboșarul meu, ăr urziile erau dușmanii. Era blăjina și bună ca un inger. O aștepta o tristă soartă pe pământ, dăr... amintirile acestea nu se țin de povestea noastră.

Să ne întorcem la isprăvile bătrânului Nicolai. Odată spunea, de credea și el, despre 18,000 de cai ai ulanilor, cari făcându-și vînt au trecut cu o furie nespūsă, într'un galop turbat peste bariere și au intrat în Varșovia, ducend cu ei o grăză ca la judecata de pe urmă și omorind sute de omeni, până-ce a dat Dumnezeu de s'au prins cail spăriași... Altă-dată își ținea poveștile în mijlocul curții înaintea tuturor:

— Dăc-i vorba cum m'am luptat eu, apoi cum se mă lupt, nu mă puteam lupta decât strașnic. Mi-aduc aminte, că odată aveam război cu Austriacii. Eram gata în

șireag, când de-odată ese la ivelă un comandant, bine înțeles din partea dușmanului, din partea Austriacilor, și dăce: „Ha, tu ești Suhovolski?... Te cunosc! Dăc te-am avea noi pe tine, soiu bine că s'ar pune capăt războiului”.

— Apoi bine, de colonelul n'a amintit nimic? — întrebă tată-meu.

— Cum se nu! Eu am spus limpede, că a dăc pe tine și pe colonelul.

Pater Ludovic numai ce-și pierdu răbdarea și grăi:

— Tu minți Nicolae, ca și cum t'ar fi plătit cine-va anume.

Fruntea bătrânului se încreși mai rău, că ar fi isbucnit, dăr tăcu, căci a respect de părintele și ținea la el drept numai într'un târșiu continuă, ca dărele lucrurile și se aducă povest în ogașe.

— Tămă așa mi-a dăce capelanul militar Sieclucki — și apoi dăce: Odată se întâmplă rău cu mine, dăcece, adecă un Austriac sub cōsta a dăcece. Ai pățit'o, vrău să dăc sub a cine

gândii eu. mine, trebuie să mori odată și începui să mă mărturisesc capelanului Sieclucki dăce: „Acesta m'a ascultat până în cap și apoi mi-a dăce: „Ferescă Dumnezeu, Nicolae, astea tōte's minciuni”. Atunci i-am răspuns: se pōte nu-i vorbă, dăr nu m'ar fi bine minte.

— Ei și ț-au vindecat rana?

— Mi-au vindecat'o, da de bună seamă au vindecat'o. Ce era de vindecat? Eu singur m'am vindecat. Am băgat praf de două pușcături într'un pahar de rachiu, l'am dat pe găt înainte de culcare, și dimineța m'am sculat sănătos ca peșcele în apă.

L'ăș fi tot ascultat, imi plăceau mult snovele lui și aș fi scris cu mult mai multe, dăc pater Ludovic, nici nu sciu de ce, nu m'ar fi oprit de a mai asculta pe Nicolae, spunend, că are să-mi succedă capul cu minciunile lui. Sărmanul pater Ludovic, un om liniștit dela sat, nu scia că e bine, ca fie-cărui tiner, pe care soartea îl aruncă dintr'o viață liniștită în viața șgomotōsă dela oraș, să-i întorcă cine-va mințile și apoi bietul popă nu scia, că nu slugile vechi de-acasă cu poveștile lor strică min-

țile tinerilor, ci sunt cu totu' tot alte înțe, cari fac lucrul acesta. N'ar dăcăt năica rău dela Nicolai, căci bil om se jurta destul de strașnic cu noi ne îngrijă în tōte privințele. Era un oăinstit, cum s'ar dăce, oăinstit în puterea avântului. Din viața lui de soldat i-a răș o însușire din cele mai bune; dăc 'l înțocmai să-ți iacă o trebă, o făcea la timp într'u tōte așa după cum i-ai spus. Măduc aminte, că într'o iernă făceau lupii ăr stricăciuni, se înmulțiseră și umblau înăitcuri până și prin sate. Tată-meu, un bător de frunte, voia să pună la cale o nă, voia însă cu orice preț ca gōna să condusă de un vecin al nostru, pan Uscki, vestit meșter într'ale lupilor. Ii scris decă oăte-va rēnduri, chemă pe Nicol la sine și-i dăce:

— Arēndașul cārcei merge la oraș, du-te cu el Nicolai, pețrum te dai jos în Ustricka și-i dai boerul cārcei. La orice întâmplare se-mi aducă spus, se nu cumva se te întorci fără rēps.

(Va urma).